

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 2ας Απριλίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Διανοητική ιδιοκτησία – Δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά δικαιώματα – Οδηγία 2001/29/ΕΚ – Άρθρο 3, παράγραφος 1 – Οδηγία 2006/115/ΕΚ – Άρθρο 8, παράγραφος 2 – Έννοια της “παρουσίας στο κοινό” – Εταιρία εκμίσθωσης αυτοκινήτων τα οποία διαθέτουν ραδιόφωνο στον πάγιο εξοπλισμό τους»

Στην υπόθεση C-753/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Högsta domstolen (Ανώτατο Δικαστήριο, Σουηδία) με απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Νοεμβρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå u.p.a. (Stim),

Svenska artisters och musikers intresseorganisation ek. för. (SAMI)

κατά

Fleetmanager Sweden AB,

Nordisk Biluthyrning AB,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič (εισηγητή) και K. Λυκούργο, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: C. Strömholm, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Νοεμβρίου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå u.p.a. (Stim) και Svenska artisters och musikers intresseorganisation ek. för. (SAMI), εκπροσωπούμενοι από τους P. Sande και D. Eklöf, advokater,
- η Fleetmanager Sweden AB, εκπροσωπούμενη από τους S. Hallbäck, S. Wendén, J. Åberg και U. Dahlberg, advokater,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σουηδική.

- η Nordisk Biluthyrning AB, εκπροσωπούμενη από τους J. Åberg, C. Nothnagel και M. Bruder, advokater,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον K. Simonsson καθώς και από τις J. Samnadda, E. Ljung Rasmussen και G. Tolstoy,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιανουαρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10), καθώς και του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (ΕΕ 2006, L 376, σ. 28).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο δύο ένδικων διαφορών, αφενός, μεταξύ του Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå u.p.a. (Stim) (σουηδικού οργανισμού διαχείρισης των δικαιωμάτων των συνθετών μουσικών έργων και των εκδοτών τους) και της Fleetmanager Sweden AB (στο εξής: Fleetmanager) και, αφετέρου, μεταξύ του Svenska artisters och musikers intresseorganisation ek. för. (SAMI) (σουηδικού οργανισμού διαχείρισης των συγγενικών δικαιωμάτων των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών) και της Nordisk Biluthyrning AB (στο εξής: NB), με αντικείμενο τον χαρακτηρισμό, από πλευράς δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, της εκμίσθωσης αυτοκινήτων εξοπλισμένων με ραδιοφωνικό δέκτη.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) συνήψε στη Γενεύη, στις 20 Δεκεμβρίου 1996, τη Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία (στο εξής: Συνθήκη του ΠΟΔΙ), η οποία εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2000/278/EK του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 2000 (ΕΕ 2000, L 89, σ. 6), και τέθηκε σε ισχύ, όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, στις 14 Μαρτίου 2010 (ΕΕ 2010, L 32, σ. 1).
- 4 Το άρθρο 8 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ, το οποίο τιτλοφορείται «Δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό», ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 11, παράγραφος 1 σημείο 2, του άρθρου 11α, παράγραφος 1, σημεία 1 και 2, του άρθρου 11β, παράγραφος 1, σημείο 2, του άρθρου 14, παράγραφος 1, σημείο 2 και του άρθρου 14α, παράγραφος 1, της Σύμβασης της Βέρνης, οι δημιουργοί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων έχουν αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν κάθε παρουσίαση των έργων τους στο κοινό, με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, περιλαμβανομένης της διάθεσης στο κοινό των έργων τους κατά τρόπο ώστε τα μέλη του κοινού να μπορούν να έχουν πρόσβαση σ' αυτά από τον τόπο και κατά τον χρόνο της ατομικής επιλογής τους.»

- 5 Κατά τη διπλωματική διάσκεψη της 20ής Δεκεμβρίου 1996, τα συμβαλλόμενα μέρη προέβησαν σε κοινές δηλώσεις σχετικά με τη Συνθήκη του ΠΟΔΙ.
- 6 Η κοινή δήλωση σχετικά με το άρθρο 8 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ έχει ως εξής:
- «Η απλή παροχή των φυσικών μέσων για την παροχή της δυνατότητας ή την πραγματοποίηση παρουσίασης στο κοινό θεωρείται ότι δεν αποτελεί αυτή καθαυτή παρουσίαση κατά την έννοια της παρούσας Συνθήκης ή της Σύμβασης της Βέρνης. [...]»

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2001/29

- 7 Η αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας 2001/29 έχει ως εξής:
- «Η απλή παροχή των υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσίασης δεν αποτελεί καθαυτή παρουσίαση κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας.»
- 8 Κατά το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα παρουσίασης έργων στο κοινό και δικαίωμα διάθεσης άλλων αντικειμένων στο κοινό»:

«1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.

[...]

3. Τα δικαιώματα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 δεν αναλώνονται με οιαδήποτε πράξη παρουσίασης ή διάθεσης στο κοινό, με την έννοια του παρόντος άρθρου.»

Η οδηγία 2006/115

- 9 Το άρθρο 8 της οδηγίας 2006/115, το οποίο επιγράφεται «Ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές και παρουσίαση στο κοινό», ορίζει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν ένα δικαίωμα προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι ο χρήστης καταβάλλει εύλογη και ενιαία αμοιβή σε περίπτωση που ένα φωνογράφημα το οποίο εκδίδεται για εμπορικούς σκοπούς ή μια αναπαραγωγή του φωνογραφήματος αυτού χρησιμοποιείται για ασύρματη ραδιοφωνική μετάδοση ή για οποιοδήποτε παρουσίαση στο κοινό και προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι η αμοιβή αυτή κατανέμεται μεταξύ των καλλιτεχνών ερμηνευτών ή εκτελεστών και των παραγωγών των φωνογραφήματων. Τα κράτη μέλη, ελλείψει συμφωνίας μεταξύ καλλιτεχνών ερμηνευτών ή εκτελεστών και παραγωγών φωνογραφήματων, μπορούν να θεσπίζουν τους όρους για την κατανομή της αμοιβής αυτής μεταξύ τους.»

Το σουηδικό δίκαιο

- 10 Ο *upphovrättslagen* (1960: 279) [νόμος (1960: 279) περί πνευματικής ιδιοκτησίας, στο εξής: νόμος του 1960] μετέφερε την οδηγία 2001/29 στο σουηδικό δίκαιο. Το άρθρο 2 του νόμου αυτού διέπει το αποκλειστικό δικαίωμα των δημιουργών να αναπαράγουν τα έργα τους και να τα θέτουν στη διάθεση του κοινού μέσω της «παρουσίασης» του έργου στο κοινό (τρίτο εδάφιο, σημείο 1) ή της δημόσιας εκτέλεσης ή ερμηνείας του (τρίτο εδάφιο, σημείο 2).
- 11 Τα άρθρα 45 και 46 του νόμου του 1960 διέπουν τα συγγενικά δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών και των παραγωγών ηχογραφημάτων και ταινιών.
- 12 Δυνάμει του άρθρου 47 του ίδιου νόμου, με το οποίο μεταφέρεται στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/115, επιτρέπεται η δημόσια εκτέλεση ή η παρουσίαση στο κοινό ηχογραφημάτων, εκτός αν η παρουσίαση αυτή πραγματοποιείται κατά τρόπον ώστε οι ιδιώτες να αποκτούν πρόσβαση στο ηχογράφημα από τόπο και σε χρόνο που οι ίδιοι επιλέγουν. Σε περίπτωση μιας τέτοιας χρήσης, δικαιούνται εύλογη αμοιβή οι παραγωγοί και οι ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες των οποίων έχει ηχογραφηθεί η ερμηνεία ή η εκτέλεση.

Οι διαφορές της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 13 Η Fleetmanager και η NB είναι εταιρίες εκμίσθωσης αυτοκινήτων οχημάτων εγκατεστημένες στη Σουηδία. Παρέχουν σε πελάτες, απευθείας ή μέσω πρακτορείων, αυτοκίνητα εξοπλισμένα με ραδιοφωνικό δέκτη, τα οποία διατίθενται προς ενοικίαση για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από 29 ημέρες, πράξη που θεωρείται, κατά το εθνικό δίκαιο, ως βραχυχρόνια μίσθωση.
- 14 Στη διαφορά μεταξύ του Stim και της Fleetmanager ενώπιον του *tingsrätt* (πρωτοδικείου, Σουηδία), ο Stim ζήτησε να υποχρεωθεί η αντίδικος να του καταβάλει το ποσό των 369 450 σουηδικών κορωνών (SEK) (περίπου 34 500 ευρώ), πλέον τόκων, λόγω προσβολής δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Ειδικότερα, ο Stim ισχυρίστηκε ότι η Fleetmanager, διαθέτοντας σε τρίτους, ήτοι σε εταιρίες εκμίσθωσης αυτοκινήτων, οχήματα εξοπλισμένα με ραδιοφωνικό δέκτη με σκοπό τη βραχυχρόνια μίσθωσή τους σε ιδιώτες συνήργησε στις προσβολές δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας εκ μέρους των εταιριών αυτών, οι οποίες έθεταν μουσικά έργα στη διάθεση του κοινού χωρίς σχετική άδεια.
- 15 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι η εκμίσθωση οχημάτων εξοπλισμένων με ραδιοφωνικό δέκτη συνεπαγόταν «παρουσίαση στο κοινό» μουσικών έργων, κατά την έννοια του νόμου του 1960, και ότι βασίμως ζητήθηκε να αποζημιωθούν οι δημιουργοί τους. Ωστόσο, αποφάνθηκε επίσης ότι η Fleetmanager δεν είχε συμμετοχή σε αυτές τις προσβολές των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και, ως εκ τούτου, απέρριψε την αγωγή του Stim. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε κατ' έφεση. Ο Stim άσκησε ενώπιον του *Högsta domstolen* (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Σουηδία) αναίρεση κατά της αποφάσεως του εφετείου.
- 16 Στο πλαίσιο της διαφοράς μεταξύ του SAMI και της NB, η NB άσκησε ενώπιον του *Patent- och marknadsdomstolen* (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου για υποθέσεις διανοητικής ιδιοκτησίας και οικονομικές υποθέσεις, Σουηδία) αγωγή με αίτημα να αναγνωριστεί ότι δεν όφειλε, επειδή τα οχήματα τα οποία εκμίσθωνε σε ιδιώτες και σε επιχειρηματίες ήταν εξοπλισμένα με ραδιοφωνικό δέκτη και συσκευή ανάγνωσης CD, να καταβάλει στον SAMI αμοιβή για τη χρήση ηχογραφημάτων μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 2015 και 31ης Δεκεμβρίου 2016.
- 17 Το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι ο νόμος του 1960 έπρεπε να ερμηνευθεί σύμφωνα με την οδηγία 2001/29 και ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η χρήση φωνογραφήματος στην οποία αναφέρεται το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/115 αποτελεί πράξη «παρουσίασης στο κοινό» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29. Διαπίστωσε επίσης ότι το γεγονός ότι τα ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα της NB διέθεταν ραδιοφωνικό δέκτη σήμαινε ότι όσοι τα

μίσθωναν μπορούσαν να ακούσουν ηχογραφήματα και ότι, για τον λόγο αυτό, έπρεπε να γίνει δεκτό ότι συντρέχει περίπτωση «παρουσίας». Επιπλέον, κατά την εκτίμησή του, πληρούνταν και τα λοιπά κριτήρια που απαιτείται να συντρέχουν για να στοιχειοθετηθεί «παρουσίαση στο κοινό». Κατά συνέπεια, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η NB όφειλε να αποζημιώσει τον SAMI και απέρριψε την αγωγή της NB. Το Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (εφετείο Στοκχόλμης, δικάζον ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο για υποθέσεις διανοητικής ιδιοκτησίας και οικονομικές υποθέσεις, Σουηδία) εξαφάνισε την ως άνω απόφαση κατ' έφεση. Ο SAMI άσκησε ενώπιον του Högsta domstolen (Ανωτάτου Δικαστηρίου) αναίρεση κατά της αποφάσεως του εφετείου.

18 Υπό τις συνθήκες αυτές το Högsta domstolen (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει η εκμίσθωση αυτοκινήτων εξοπλισμένων με ραδιοφωνικούς δέκτες την έννοια ότι το πρόσωπο το οποίο εκμισθώνει τα εν λόγω αυτοκίνητα είναι χρήστης που προβαίνει σε “παρουσίαση στο κοινό”, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 και κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/115;

2) Έχουν οποιαδήποτε συνέπεια ο όγκος της δραστηριότητας εκμισθώσεως αυτοκινήτων και η διάρκεια των μισθώσεων;»

Επί του αιτήματος επανάληψης της προφορικής διαδικασίας

19 Αφού ανέπτυξε τις προτάσεις του ο γενικός εισαγγελέας, οι οργανισμοί Stim και SAMI ζήτησαν, με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 6 Φεβρουαρίου 2020, να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

20 Προς στήριξη του αιτήματός τους, ισχυρίζονται ότι από τα σημεία 39, 52 και 53 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα συνάγεται ότι ενδέχεται να έχουν παρερμηνευθεί ορισμένα στοιχεία που αφορούν, κατά βάση, τη διάκριση η οποία πρέπει να γίνει μεταξύ της ιδιωτικής και της δημόσιας σφαίρας προκειμένου να κριθεί αν υφίσταται «παρουσίαση στο κοινό». Για τον λόγο αυτό, είναι πιθανόν το Δικαστήριο να μην έχει διαφωτιστεί επαρκώς ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα.

21 Υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 252, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει δημοσίως, με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων στις οποίες, σύμφωνα με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτείται η παρέμβασή του. Το Δικαστήριο δεν δεσμεύεται ούτε από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα ούτε από την αιτιολογία στην οποία αυτές στηρίζονται (απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

22 Εξάλλου, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν προτάσεως του γενικού εισαγγελέα, ή ακόμη και κατόπιν αιτήματος των διαδίκων, την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας, εφόσον εκτιμά ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς ή ότι η υπόθεση πρέπει να επιλυθεί βάσει επιχειρήματος επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων. Αντιθέτως, ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν προβλέπουν δυνατότητα των διαδίκων να καταθέσουν παρατηρήσεις σε απάντηση των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα (απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

23 Εν προκειμένω, σκοπός του αιτήματος επανάληψης της προφορικής διαδικασίας που υπέβαλαν οι οργανισμοί Stim και SAMI είναι να τους επιτραπεί να απαντήσουν στις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του.

- 24 Το Δικαστήριο, όμως, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι έχει στη διάθεσή του όλα τα αναγκαία στοιχεία για να απαντήσει στα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο και ότι όλα τα επιχειρήματα τα οποία έχουν σημασία για την επίλυση της υπό κρίση υποθέσεως έχουν συζητηθεί μεταξύ των διαδίκων.
- 25 Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 26 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/115 έχουν την έννοια ότι συνιστά παρουσίαση στο κοινό, κατά τις διατάξεις αυτές, η εκμίσθωση αυτοκινήτων οχημάτων εξοπλισμένων με ραδιοφωνικό δέκτη.
- 27 Το ερώτημα αυτό τίθεται στο πλαίσιο ένδικων διαφορών οι οποίες αφορούν, αφενός, την ενδεχόμενη ύπαρξη παρουσίας μουσικών έργων χωρίς άδεια στο κοινό, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, από εταιρίες εκμίσθωσης αυτοκινήτων εξοπλισμένων με ραδιοφωνικό δέκτη και, αφετέρου, την ενδεχόμενη δυνατότητα ενός οργανισμού διαχείρισης των συγγενικών δικαιωμάτων των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών να ζητήσει από τις εταιρίες αυτές την καταβολή εύλογης αμοιβής σε περίπτωση που η εκμίσθωση των οχημάτων συνεπάγεται παρουσίαση στο κοινό, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2, οδηγίας 2006/115.
- 28 Υπενθυμίζεται κατ' αρχάς ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, δεδομένου ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν έχει εκφράσει διαφορετική βούληση, η φράση «παρουσίαση στο κοινό», η οποία χρησιμοποιείται στις δύο προαναφερθείσες διατάξεις, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την ίδια έννοια [πρβλ. αποφάσεις της 15ης Μαρτίου 2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, σκέψεις 49 και 50, και της 16ης Φεβρουαρίου 2017, Verwertungsgesellschaft Rundfunk, C-641/15, EU:C:2017:131, σκέψη 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 29 Επιπλέον, η εν λόγω φράση πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα των αντίστοιχων εννοιών που περιέχονται σε ρυθμίσεις του διεθνούς δικαίου και κατά τρόπον ώστε να συνάδει πάντοτε με αυτές, λαμβανομένων επίσης υπόψη του πλαισίου στο οποίο εντάσσονται οι αντίστοιχες έννοιες και του σκοπού που επιδιώκουν οι σχετικές συμβατικές διατάξεις στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας (πρβλ. αποφάσεις της 4ης Οκτωβρίου 2011, Football Association Premier League κ.λπ., C-403/08 και C-429/08, EU:C:2011:631, σκέψη 189, και της 15ης Μαρτίου 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, σκέψεις 51 έως 56).
- 30 Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της «παρουσίας στο κοινό» απαρτίζεται από δύο σωρευτικά στοιχεία, ήτοι μια «πράξη παρουσίασης» έργου και την παρουσίαση του έργου αυτού σε «κοινό» (αποφάσεις της 16ης Μαρτίου 2017, AKM, C-138/16, EU:C:2017:218, σκέψη 22, της 7ης Αυγούστου 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, σκέψη 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Nederlands Uitgeversverbond και Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 31 Προκειμένου να διαπιστωθεί αν η εκμίσθωση οχημάτων εξοπλισμένων με ραδιοφωνικό δέκτη συνιστά πράξη παρουσίασης κατά την έννοια των οδηγιών 2001/29 και 2006/115, απαιτείται εξατομικευμένη εκτίμηση βάσει διαφόρων συμπληρωματικών κριτηρίων, τα οποία δεν είναι αυτοτελή αλλά αλληλοεξαρτώμενα. Τα κριτήρια αυτά πρέπει, εξάλλου, να εφαρμόζονται μεμονωμένα αλλά και

συνδυαζόμενα μεταξύ τους, δεδομένου ότι, ανάλογα με τη συγκεκριμένη περίπτωση, η βαρύτητά τους ενδέχεται να ποικίλλει (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 32 Μεταξύ των κριτηρίων αυτών, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως υπογραμμίσει ότι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο ο χρήστης και ο ηθελημένος χαρακτήρας της παρέμβασής του. Συγκεκριμένα, ο χρήστης προβαίνει σε «πράξη παρουσίασης» όταν παρεμβαίνει, με πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, για να παράσχει στους πελάτες του πρόσβαση σε προστατευόμενο έργο, ιδίως δε σε περίπτωση που, ελλείψει της παρέμβασης αυτής, οι πελάτες του δεν θα μπορούσαν, ή θα μπορούσαν δύσκολα μόνο, να αποκτήσουν πρόσβαση στο μεταδιδόμενο έργο [βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 15ης Μαρτίου 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, σκέψη 82 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, της 15ης Μαρτίου 2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, σκέψη 31, και της 14ης Ιουνίου 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 33 Από την αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας 2001/29, η οποία επαναλαμβάνει σχεδόν αυτούσια την κοινή δήλωση σχετικά με το άρθρο 8 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ, προκύπτει όμως ότι «η απλή παροχή των υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσίασης δεν αποτελεί καθαυτή παρουσίαση κατά την έννοια της [...] οδηγίας».
- 34 Το ίδιο ισχύει για την παροχή ραδιοφωνικού δέκτη ενσωματωμένου σε ενοικιαζόμενο αυτοκίνητο, ο οποίος καθιστά δυνατή, χωρίς καμία πρόσθετη παρέμβαση εκ μέρους των εταιριών εκμίσθωσης των οχημάτων, τη λήψη του σήματος της επίγειας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που είναι διαθέσιμη στη ζώνη όπου βρίσκεται το όχημα, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 32 των προτάσεών του.
- 35 Παροχή όπως αυτή για την οποία γίνεται λόγος στην αμέσως προηγούμενη σκέψη διαφέρει από τις πράξεις παρουσίασης με τις οποίες άλλοι πάροχοι υπηρεσιών μεταδίδουν ηθελημένα στην πελατεία τους προστατευόμενα έργα, παρέχοντας σήμα μέσω ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών δεκτών που έχουν εγκαταστήσει στη μονάδα τους (απόφαση της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψεις 47 και 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 36 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, θέτοντας στη διάθεση του κοινού οχήματα εξοπλισμένα με ραδιοφωνικό δέκτη, οι εταιρίες εκμίσθωσης αυτοκινήτων δεν προβαίνουν σε «πράξη παρουσίασης» προστατευόμενων έργων στο κοινό.
- 37 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το επιχείρημα ότι οι εταιρίες εκμίσθωσης οχημάτων θέτουν στη διάθεση των πελατών τους χώρους τους οποίους οι Stim και SAMI χαρακτηρίζουν ως «δημόσιους», δηλαδή τον θάλαμο επιβατών των οχημάτων, όπου οι πελάτες έχουν τη δυνατότητα να ακούσουν προστατευόμενα έργα μέσω του ραδιοφωνικού δέκτη που είναι ενσωματωμένος στον εξοπλισμό του οχήματος. Πράγματι, η παροχή τέτοιου χώρου, όπως άλλωστε και η παροχή των ίδιων των ραδιοφωνικών δεκτών, δεν συνιστά πράξη παρουσίασης. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει, εξάλλου, ότι είναι άνευ σημασίας το αν ο χώρος όπου πραγματοποιείται η παρουσίαση είναι ιδιωτικός ή δημόσιος (πρβλ. απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, σκέψη 50).
- 38 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν μια τέτοια διάθεση πρέπει να θεωρηθεί ως παρουσίαση σε «κοινό».
- 39 Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/115 έχουν την έννοια ότι δεν συνιστά παρουσίαση στο κοινό, κατά τις διατάξεις αυτές, η εκμίσθωση αυτοκινήτων οχημάτων εξοπλισμένων με ραδιοφωνικό δέκτη.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 40 Δεδομένης της απάντησης που δόθηκε στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 41 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, και το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/115/ΕΚ, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας, έχουν την έννοια ότι δεν συνιστά παρουσίαση στο κοινό, κατά τις διατάξεις αυτές, η εκμίσθωση αυτοκινήτων οχημάτων εξοπλισμένων με ραδιοφωνικό δέκτη.

(υπογραφές)